

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

Михайло КОЦЬ

ВІКОВА ПСИХОДІАГНОСТИКА ТА ПСИХОКОРЕКЦІЯ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

Луцьк 2025

УДК 159.9.07(072)

К 75

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 6 від 20 лютого 2025 р.)

Рецензенти:

А. В. КУЛЬЧИЦЬКА, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Коць М. О.

К-75 Вікова психодіагностика та психокорекція: методичні рекомендації до вивчення освітнього компонента. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2025. 25 с.

У методичних рекомендаціях розкрито зміст основних завдань та психокорекційний практикум освітнього компонента «Вікова психодіагностика та психокорекція», що входить до програми підготовки магістрів за напрямом 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальністю 053 «Психологія» в межах освітньо-професійної програми «Психологія».

©Коць М. О., 2025
©Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА.....	4
2. АНОТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА.....	5
3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА	6
4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.....	7
5. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	8
6. КОРЕКЦІЙНИЙ ПРАКТИКУМ.....	10
6.1. АУТОГЕННЕ ТРЕНУВАННЯ (АТ).....	10
6.2. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІК ГЕШТАЛЬТ-ТЕРАПІЇ ДЛЯ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ	13
6.3. МЕТОД КОРЕКЦІЇ СТРАХІВ ЧЕРЕЗ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО.....	15
7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	16
8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	17
9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	19
10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.....	21

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни за навчальним планом 2021 року
Денна форма навчання	галузі знань 053 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою «Психологія»; галузі знань 12 Інформаційні технології, спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» Освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки та інформаційні технології».	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3
		Лекції 10 год.
		Практичні 30 год.
		Самостійна робота 72 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові **Коць Михайло Онисимович**

Науковий ступінь **кандидат психологічних наук**

Вчене звання **доцент**

Посада **доцент кафедри педагогічної та вікової психології**

Контактна інформація: тел. 0506004587, e-mail: Koc.Myhajlo@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

ORCID iD: 0000-0002-5607-0564

Google Scholar -

https://scholar.google.com.ua/citations?user=DzH1z74AAAAJ&hl=ru&oi=sra_0sg

Консультації відбуваються за графіком чергувань, кожну середу з 15.00 до 17.00 в ауд. 16, корпус Н (вул. Винниченка, 30а). Якщо здобувачі освіти потребують додаткової консультації, то час узгоджується з викладачем заздалегідь.

2. АНОТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація. Вибірковий освітній компонент належить до циклу професійної та практичної підготовки фахівців, спрямованого на вивчення психологічної діагностики та корекції. Його мета – ознайомити здобувачів освіти з теоретичними та методологічними основами дослідницької й корекційної діяльності, а також із ключовими методами наукового аналізу, що застосовуються на різних етапах розвитку особистості в онтогенезі.

Пререквізити: загальна психологія, психодіагностика, вікова психологія, педагогічна психологія.

Постреквізити: експериментальна психологія, соціальна психологія, практична психологія.

Предмет вивчення – психодіагностика, психокорекція.

Мета і завдання освітнього компонента «Вікова психодіагностика та психокорекція»

Основна мета викладання даного освітнього компонента полягає у засвоєнні оптимального набору психодіагностичних методик, які забезпечують ефективне оцінювання пізнавального, емоційно-вольового розвитку та особистісних характеристик. Також курс передбачає опанування теоретичних основ і передумов психокорекційної діяльності, а також методів, спрямованих на корекцію поведінкових особливостей, пізнавальних процесів і емоційно-вольової сфери.

Психокорекційна робота розглядається через призму сприяння особистісному саморозвитку в контексті психологічної корекції.

Ключові завдання вивчення освітнього модуля «Вікова психодіагностика та психокорекція» включають:

- засвоєння теоретичних основ, пов'язаних із психодіагностикою та психокорекцією;

- надання майбутнім фахівцям знань щодо методів діагностики особистості на різних етапах онтогенезу;
- формування практичних навичок і компетенцій, необхідних для ефективної психокорекційної діяльності.

3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1 «Теоретико-методичні засади психодіагностики в онтогенезі»						
Тема 1. Вимоги до методів і процедури вивчення особистісних властивостей	22	1	4	1	12	17 ДС, Р
Тема 2. Характеристика основних груп методів вивчення особистості	18	1	6	1	12	17 ДС, Р
Тема 3. Вимоги до процедури збору й обробки психологічної інформації про клієнта	18	2	4	2	12	17 ДС, Р
Разом за змістовим модулем 1	58	4	14	4	36	51
Змістовий модуль 2 «Загальні засади теорії і практики психокорекції»						

4. Теоретичні основи та передумови психокорекційної практики	18	2	4	1	12	17 ДС Р,
5. Корекція пізнавальної діяльності у дитячо-юнацькому віці	22	2	6	1	12	16 РМГ, Р
6. Методи корекції особистісних проблем і поведінки в дитячо-юнацькому віці	22	2	6	2	12	16 РМГ, Р
Разом за змістовим модулем 2	62	6	16	4	36	49
Залік						100 балів
Усього годин/балів	120	10	30	8	72	100 балів
<i>Інше</i> Особи, які навчаються, мають можливість компенсувати пропущені заняття шляхом виконання індивідуальних завдань, таких як підготовка рефератів чи конспектів. Крім того, вони можуть здобути додаткові бали через участь у неформальних освітніх активностях: отримати 1 бал за участь у науковому семінарі або конференції; 2 бали за публікацію матеріалів дослідження у вигляді тез чи статті. В рамках інформальної освіти 1 бал нараховується за знайомство з особливостями роботи дослідно-експериментального майданчика Луцького навчально-реабілітаційного центру.						

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Описати принципи та етичні засади, які є основою дитячої психодіагностики.
2. Здійснити ґрунтовний огляд наукових підходів, спрямованих на

упорядкування та класифікацію методів психодіагностики.

3. Встановити умови, за яких можливо сформулювати обґрунтований прогностичний діагноз.

4. Надати характеристику вікової психотерапії в контексті вітчизняної психологічної науки.

5. Визначити основні передумови для організації та здійснення корекційної роботи, спрямованої на розвиток пізнавальних здібностей дітей дошкільного та шкільного віку.

6. Дослідити специфіку підбору методик, що використовуються для вдосконалення та корекції особистісної сфери індивіда.

5. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання представляють окремий модуль, який має значний вплив на підсумкову оцінку за заліковий кредит і відображає самостійну діяльність студента. Виконання цих завдань базується на знаннях, отриманих під час практичних занять і самостійного опрацювання матеріалу, охоплюючи весь зміст освітнього компонента.

Головна ціль індивідуального завдання полягає у глибокому дослідженні конкретної наукової проблеми, пов'язаної з психодіагностикою та психокорекцією в процесі онтогенезу, результати якого представляються у вигляді реферату обсягом 7–10 сторінок друкованого тексту.

Рекомендована структура реферату включає:

1. Узагальнене описання обраної наукової проблеми.
2. Розгляд історичного розвитку питання та аналіз ступеня його вивчення.
3. Висвітлення ключових аспектів, які є предметом уваги дослідників.
4. Власні висновки студента та критична оцінка проблеми за індивідуальними критеріями.
5. Перелік використаних джерел.

Перелік індивідуально-дослідних завдань

1. Психометричні принципи та базові засади психодіагностики.
2. Методи психодіагностування інтелектуальних здібностей.
3. Оцінювання внутрішнього світу особистості.
4. Застосування альтернативних методик без використання тестів у сфері психодіагностики.
5. Особливості соціально-психологічного діагностування осіб різного вікового періоду.
6. Теоретичні концепції психокорекції в зарубіжній психологічній практиці.
7. Модель психокорекційної роботи у вітчизняній психології та віковій психотерапії.
8. Різновиди психокорекційних форм. Переваги індивідуальної чи групової роботи залежно від умов.
9. Етичні аспекти психокорекційної діяльності та значення особистості психолога у цьому процесі.
10. Аналіз причин психологічних проблем та підходи до їх вирішення: дитячий психоаналіз, індивідуальна психотерапія А. Адлера, гештальттерапія Ф. Перлза, біхевіоризм, когнітивна психологія, гуманістичний підхід.
11. Роль дисгармонії між Я-реальним, Я-ідеальним і Я-соціальним у виникненні внутрішнього конфлікту. Методи корекції таких конфліктів.
12. Формування самооцінки та самоповаги: ключові фактори впливу та їх роль у життєвому виборі людини. Корекційні стратегії для покращення самооцінки.
13. Психологічні захисні механізми: їх види та функції в психоаналізі, теорії Адлера та гуманістичній психології.
14. Джерела психотравматизації дітей та розуміння внутрішнього конфлікту через призму вітчизняної психології.
15. Основні етапи розвитку неврозу та роль психолога у його профілактиці.

16. Принципи організації психологічної бесіди з клієнтом, техніки активного слухання та значення невербального спілкування.

17. Особливості корекційної роботи для розвитку пізнавальної діяльності в осіб різних вікових категорій.

18. Методи корекції уваги.

19. Способи корекції розумових здібностей.

20. Техніки покращення пам'яті.

21. Сугестивні методики: вплив навіювання та самонавіювання у психокорекційній роботі з різними віковими групами.

22. Цілі та методи когнітивної психокорекції. Врахування вікових і індивідуальних особливостей у роз'яснювальній бесіді.

6. КОРЕКЦІЙНИЙ ПРАКТИКУМ

6.1. Аутогенне тренування (АТ)

Аутогенне тренування (АТ) базується на техніках самонавіювання та розроблене І. Шульцем. Його суть полягає у використанні та посиленні природних уявлень людини, таких як образи, емоційні стани, дії чи відчуття. Наприклад, щоб відчувати смак яблука, можна не лише з'їсти його, а й яскраво уявити, що яблуко знаходиться в роті. У процесі АТ поєднується виконання фізичних вправ (розслаблення або напруження м'язів) із формуванням відповідного образу, що сприяє досягненню певного психоемоційного стану та бажаних результатів.

АТ не викликає станів сну чи дрімоти, а спрямоване на досягнення відчуття зупинки активної діяльності, що супроводжується глибоким спокоєм і відпочинком. У цьому стані клієнт засвоює спеціальні формули аутогенних технік:

1. Я абсолютно спокійний.

2. Моя права (ліва) рука важка.

3. Моя права (ліва) рука тепла.
4. Моє серце б'ється спокійно та рівномірно.
5. Моє дихання повністю розслаблене.
6. Сонячне сплетіння випромінює приємне тепло.
7. Моє чоло відчуває приємну прохолоду.

Перша вправа спрямована на формування відчуття тяжкості в кінцівках. Спочатку клієнт уявляє, що його права рука поступово важчає, ніби до неї прив'язали важкий предмет. Аналогічні відчуття викликаються в лівій руці, а через кілька занять – і в ногах. Формулу, яка супроводжує цю вправу (як і всі наступні), клієнт повторює 7–8 разів, поступово переконуючи себе в тому, що рука дійсно стає важчою. При регулярному виконанні цієї техніки протягом 7–8 днів виникає стійке відчуття тяжкості в кінцівках. Після цього можна переходити до другої вправи, яка спрямована на формування відчуття тепла.

Послідовність виконання аналогічна до першої вправи. Клієнт уявляє, що його кінцівки наповнюються теплом, ніби занурені в теплу воду, а судини насичуються гарячою кров'ю.

Третя вправа стосується роботи серцево-судинної системи. Клієнт повторює формулу: «Моє серце б'ється сильно, ритмічно, спокійно та рівномірно». Для кращого контролю ритму серцебиття рекомендується покласти руку на груди.

Четверта вправа спрямована на заспокоєння дихання. Клієнт налаштовує себе словами: «Я дихаю рівно, плавно, спокійно і глибоко». Протягом дня він кілька разів приймає зручну позу, закриває очі та послідовно викликає у себе відчуття тяжкості й тепла в кінцівках. Після цього клієнт фокусується на уявленні, що серце б'ється рівно й спокійно, і завершує вправу, повторюючи формулу 6–7 разів.

Клієнт повторює фрази «Я дихаю спокійно і рівномірно» та 1–2 рази додає «Я абсолютно спокійний». Після засвоєння чотирьох попередніх вправ він переходить до п'ятої, яка спрямована на формування відчуття спокою, приємного тепла й комфорту в зоні сонячного сплетіння. Для цього клієнт

промовляє: «У ділянці під ложечкою стає тепло, наче там знаходиться гаряча грілка. Я відчуваю повністю спокійним».

Остання, шоста вправа спрямована на роботу з судинами головного мозку. Клієнт налаштовує себе словами: «Моє чоло відчуває присмну прохолоду».

Кожна формула має чітко визначену мету та вплив. Засвоєння початкових вправ вимагає більше часу, зусиль та підтримки з боку психолога. Однак наступні формули сприймаються і опановуються швидше, оскільки клієнт уже має певний досвід саморегуляції. Заняття проводяться 2–3 рази на день, і лише після повного засвоєння однієї формули можна переходити до наступної.

Вправа «Небо». Уявіть, що це теплий літній день, і ви розташувалися на м'якій траві. Відчуйте її ніжність під собою. Лежачи на спині, ви дивитесь на безкрає, чисте блакитне небо. Дивіться на нього кілька хвилин, занурюючись у його спокій.

У вашому полі зору з'являється метелик, що злітає над вами. Ви помічаєте, яким легким і невагомим він здається, а його яскраві, барвисті крила привертають вашу увагу.

Далі ви бачите орла, який ширяє високо в небесах. Спостерігаючи за ним, ви відчуваєте, як поринаєте у глибину блакиті.

Звівши погляд ще вище, ви помічаєте маленьку білу хмарину, що повільно пливе на великій висоті. Спостерігайте, як вона, поступово змінюючись, тане в небесній безодні.

І ось, перед вами розширюється безмежне небо.

Тепер станьте ним — безформним, безтілесним, всеохопним. Відчуйте себе частиною цього нескінченного простору. Уявіть, що ви охоплюєте все навколо, і що ваша присутність безмежна. Відчуйте, як ви проникаєте крізь усе, чого торкається ваше уявлення.

Вправа «Стріла». Уявіть, що ви тримаєте в руках лук і стрілу. Відчуйте, як ваші ноги твердо стоять на землі, забезпечуючи стабільність. В одній руці ви тримаєте лук, а в іншій — стрілу разом із тятивою. Відчуйте, як напружуються м'язи ваших рук, коли ви натягуєте тятиву. Перед вами чітко постає мішень —

уявіть її яскраво і детально. Сконцентруйтеся на наконечнику стріли, спрямовуючи його точно в центр мішені.

Тягива натянута до межі; стріла спрямована прямо в ціль. Відчуйте, як величезна енергія накопичується в цьому моменті нерухомості. Усе, що залишається зробити, – це відпустити стрілу, дозволивши цій енергії спрямувати її до мети. Усвідомте, як відпускання вивільняє потужну енергію руху.

Стріла виривається вперед. Слідкуйте за її польотом і відчуйте, як вона прямує прямо до своєї мети. Для стріли немає нічого важливішого за ціль – ні сумнівів, ні вагань, ні перешкод. Вона летить рівно і точно, влучаючи в центр мішені, залишаючись там із легким тремтінням.

Зберігаючи спокій та впевненість, повторіть вправу ще кілька разів. Відчуйте в собі силу стріли – цілеспрямовану, зосереджену, невідхильну.

6.2. Застосування технік гештальт-терапії для корекційної роботи

Основне завдання гештальт-терапевта полягає в тому, щоб допомогти клієнту усвідомити та чітко сформулювати свою потребу, а також завершити її, ліквідувавши непотрібні переживання.

Зазвичай гештальт-терапія проводиться в індивідуальному форматі, проте іноді вона може бути організована в групі. В такому випадку терапевт зосереджує увагу на одному (рідше – двох) учасниках, тоді як інші члени групи можуть брати участь, підтримуючи «працюючого» учасника емоційно або надаючи зворотний зв'язок.

Гештальт-терапія включає кілька ключових компонентів, серед яких:

- розширення усвідомлення;
- інтеграція протилежних аспектів;
- посилена увага до емоційних переживань;
- робота з образами, мріями та фантазіями;
- прийняття відповідальності за власні рішення та вчинки.

Робота з мріями та фантазіями. У гештальт-терапії існує низка технік, що стимулюють уяву, сприяючи проєкції і дозволяючи учасникам розпізнати та виявити різні аспекти своєї особистості, які раніше могли бути неусвідомленими.

Однією з таких технік є вправа «*Старий покинутий магазин*», запропонована Дж. Стівенсоном. У цій вправі клієнту пропонується уявити себе як певний об'єкт і поділитися його переживаннями, розповідаючи про нього від першої особи.

Також можна навести приклад корекційної роботи, в основі якої лежить використання фантазії для досягнення саморозуміння, дослідження внутрішнього світу та відреагування на негативні емоції.

Вправа «Керовані фантазії»

Запропонуйте дитині уявити себе човном, який бореться з бурею, або птахом, що летить через неспокійне море. Попросіть її описати, що вона відчуває під час цього, і потім намалювати свої уявлення.

Попросіть уявити, що вона видихає вогонь, який поступово розгоряється, і запитати, кого вона спалює цим полум'ям. Як вона себе при цьому відчуває, і що буде після цього?

Уяви, що ти загубився в лісі вночі. В темряві чуєш шурхіт, а вдалині побачив маленьке світло. Як ти реагуєш? Що робиш?

Уяви, що ти йдеш по важкому шляху до гори, де є круті прірви і великі камені. І раптом настає ніч, вітер сильнішає. Як ти відчуваєш цей процес боротьби? Що відбувається, коли раптово розвиднюється і вітер стихає?

Темна ніч, і ти біжиш, намагаючись втекти від чогось. Як ти це відчуваєш?

Уяви, що твої батьки поїхали. Ти тихо піднімаєшся на горище і знаходиш старий сундук. Що ти побачиш, коли відчиняєш його?

Уяви, що при народженні тебе підмінили, і тепер ти шукаєш свою справжню родину. Як виглядає ця родина?

Уяви людину, яка викликає у тебе гнів, як тварину. І ти теж стаєш твариною. Як відбудеться ваша зустріч?

Уяви, що ти потрапляєш у підвали старого замку. Блукаючи довгими коридорами, ти знаходиш кімнату з численними дверима, одна з яких має твоє ім'я. Як виглядає кімната, коли ти відкриваєш ці двері? Інші двері можуть мати написи, як «Школа», «Друзі», «Родина», «Моє життя» і так далі.

У замку ти можеш зустріти старого мудреця, який відповість на будь-яке твоє питання.

Після завершення цих вправ можна попросити учасників зобразити свої фантазії через малюнок і поділитися своїми переживаннями.

6.3. Метод корекції страхів через образотворче мистецтво

1. На першій зустрічі з психологом дитині пропонують створити малюнки, що відображають її страхи. Психолог має пояснити, що цей процес допоможе подолати страхи, підкреслюючи, що важливо не стільки те, як саме вони будуть зображені, а те, щоб дитина намалювала всі свої страхи без винятків, кожен окремо, на окремому аркуші. Під час малювання дитина немов «переступає» через свій страх, порушуючи його невидимий бар'єр і нейтралізуючи «страх перед страхом» у своїй свідомості. Проте перед тим, як почати малювати, дитина повинна повністю усвідомити свій страх і вольовим зусиллям зберегти його в пам'яті, поки не зобразить його на малюнку. Усвідомлення умовності цього зображення допомагає зменшити його негативний емоційний вплив.

2. На наступній зустрічі психолог і дитина переглядають малюнки. Дитина розповідає про те, що вона намалювала, виражаючи свій страх словами. Після цього малюнки кладуть у папку і ховають, тим самим «замикаючи» їх у кабінеті психолога. Якщо дитина цього бажає, малюнки можна знищити – порвати, зім'яти або навіть спалити.

3. Якщо деякі страхи залишаються, психолог пропонує нове завдання. Інструкція звучить так: «Намалюй на одному аркуші себе і те, чого ти боїшся, а на іншому — як ти більше не боїшся цього». Це завдання вимагає від дитини спочатку чітко усвідомити свій страх і зобразити себе поруч із ним. Потім дитина

має змодельовати на іншому малюнку ситуацію, в якій вона подолала цей страх. Це просте, але ефективне завдання несе потужний психотерапевтичний ефект. Конкретизація страху, занурення в нього, драматизація емоцій, що з ним пов'язані, і умовність малюнка сприяють таким процесам, як інсайт, катарсис та десенсибілізація. Перемальовування травмуючої ситуації фактично є переписуванням ставлення до неї під впливом настановчого навіювання: «Ти боявся – а тепер уже не боїшся».

На відміну від ігрової терапії, де дитина може взяти на себе роль об'єкта фрустрації, в зображувальній терапії дитина залишається собою. Тому малювання може передувати грі, підготовлюючи дитину до наступних кроків терапії.

Як альтернативу малюнкам можна запропонувати дітям створення масок або ліплення персонажів, які викликають у них страх.

Продукти зображувальної діяльності, незалежно від форми, залишаються в кабінеті психолога або знищуються. Таке рішення, прийняте за згодою дитини, є потужним підкріплюючим сугестивним фактором, який допомагає дитині «передати» свої страхи психологу, який їх «забирає» і «триматиме в собі».

7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Вся система оцінювання ґрунтується на положеннях, викладених у документі про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки.

https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf

та ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnoi.pdf

Політика викладача щодо оцінювання здобувачів освіти:

У межах формальної освіти студент має можливість набрати бали за різноманітні активності на заняттях, зокрема за індивідуальну та групову роботу, участь у дискусіях, тренінгових сесіях, виступах, підготовку рефератів тощо. Загальна кількість балів на цьому етапі може скласти до 100 балів.

У межах неформальної освіти, студент може отримати 1 бал за участь у науковому семінарі чи конференції, а також 2 бали за публікацію результатів досліджень у вигляді тез або статті на теми, що відповідають освітньому компоненту курсу (максимум 3 бали).

У рамках інформальної освіти студент отримує 1 бал за детальне ознайомлення з особливостями роботи дослідно-експериментального майданчика Луцького навчально-реабілітаційного центру.

Максимальна сума балів – 100.

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо здобувач освіти незадоволений своєю оцінкою і прагне покращити свій рейтинг, він має можливість виконати контрольну роботу або підготувати реферат з теми, за якою йому бракує балів. Залік може бути проведений як в усній, так і в письмовій формі.

Політика щодо академічної доброчесності

Студент зобов'язаний дотримуватись принципів академічної доброчесності, зокрема:

1. Самостійно виконувати навчальні завдання, а також завдання, пов'язані з поточним і підсумковим контролем навчальних досягнень.
2. Коректно посилаючись на використані джерела інформації при запозиченні ідей, розробок, тверджень або даних.
3. Дотримуватись норм законодавства щодо авторських і суміжних прав.
4. Слідувати ключовим принципам та нормам академічної етики.

5. Дотримуватись положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>)

6. Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки
https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/

Політика перескладання передбачає, що всі студенти зобов'язані відвідувати заняття згідно з офіційним розкладом навчального процесу. Проте, якщо вони мають право на вільне відвідування, пропущені заняття можуть бути відпрацьовані через участь в індивідуальних консультаціях або шляхом виконання письмових завдань, наприклад, написання рефератів, створення конспектів чи підготовки наукових статей.

В умовах воєнного стану перескладання організовується відповідно до вказівок ректорату та деканату, що стосуються змішано-дистанційної форми навчання.

У межах ОК «Вікова психодіагностика та психокорекція» передбачений залік, загальна оцінка за курс формується як сума оцінок за два модулі. Ці оцінки включають бали за участь у навчальній діяльності (формальне, неформальне та інформальне навчання), підготовку та участь у практичних заняттях, підготовку статей, виступи на конференціях, семінарах, вебінарах, засіданнях «круглих столів» (максимум 100 балів).

Залік складається з трьох питань, що вимагають творчого підходу та здатності застосовувати отримані знання для вирішення практичних задач. Перше питання є теоретичним і вимагає детального аналізу визначеної проблеми; друге питання є прикладним і передбачає використання теоретичних знань для вирішення практичних завдань; третє питання творче — вимагає

нестандартного підходу до розв'язання складної ситуації. Залік може проводитись як у письмовій, так і в усній формі.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1-59	Незадовільно

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна:

1. Галян І. М. Психодіагностика: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
2. Гоян І.М., Палій А.А. *Методика діагностики психічного розвитку дітей*; за ред. А.А. Палія. Івано-Франківськ, 2014. 434.
3. Гоян І.М., Палій А.А. *Психодіагностичний, психокорекційний і розвивально-виховний практикум у дитячому садку*: навчальний посібник. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2010. 588 с.
4. Коробко С. Л., Коробко О. І. *Робота психолога з молодшими школярами* : методичний посібник. Київ : Літера ЛТД, 2006. 416 с.
5. Корольчук М. С., Осьодло В. І. *Психодіагностика* : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. ; за заг.ред. М. С. Корольчука. Київ : Ельга, Ніка-центр, 2004. 400с.
6. Коць М. О. *Вікова психодіагностика та психокорекція*: методичні рекомендації до вивчення освітнього компонента. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 24 с.

7. Кузікова С. Б. *Основи психокорекції* : навчальний посібник. Київ : Академія, 2021. 336 с.

Додаткова:

8. Коць М. О., Демчук С. М. Особливості діагностики уваги молодших школярів з особливими освітніми потребами, які мають порушення мовлення. *Сучасна наука та освіта Волині : зб. матеріалів наук.-практ. конф.* , 22 листоп. 2018 р. , м. Володимир-Волинський. / упоряд., голов. ред. Б. Є. Жулковський. Луцьк : Волиньполіграф, 2018. С. 481-483.
9. Коць М. О., С. В. Куляк. Професійне самовизначення та особливості професійної орієнтації дітей з вадами психофізичного розвитку. *Освітні горизонти. Інформаційно-методичний вісник* ; Луцьк, 2018. С. 775-780.
10. Коць М. О. Т. М. Ятчук. Особливості діагностики особистісної сфери підлітка з особливими освітніми потребами. *Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез* ; гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : Вежа-друк, 2019. С. 235–240.
11. Коць М. О., Ятчук Т. М. Специфіка діагностики особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами. *Психологія: реальність і перспективи : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12* / упоряд. Р.В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред.кол. : Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2019. С. 120-127.
12. Коць М., Психокорекція емоційно-вольової сфери учнів молодшого підліткового віку із затримкою психічного розвитку. *Психологія ревіталізації: вікові та педагогічні виміри*: монографія. Луцьк. Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2023. С. 267-304.
13. Коць М., Давидюк К. Діагностика мотивації до навчання дітей старшого шкільного віку профільних класів. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (13 трав. 2019р.) / за заг. ред. Я. О. Гошовського, О. В. Лазорко, А. В.

Кульчицької, Т. В. Федотової. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019. С. 97–100.

14. Коць М. О., Ятчук Т. М. Психолого-педагогічні засади корекції порушень особистісної сфери в підлітків з особливими освітніми потребами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»* : збірник наукових праць. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2019. № 8. С. 42–46.
15. Основи наукових досліджень (<https://www.docsity.com/ru/osnovi-naukovih-doslidzhen/1526576/>).

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Вимоги до методів і процедур дослідження особистісних характеристик.
2. Принципи вибору діагностичних інструментів для дослідження дітей.
3. Етичні норми та основи дитячої психодіагностики.
4. Класифікація основних груп методів для вивчення особистості.
5. Оцінка різних підходів до класифікації методів психодіагностики.
6. Спостереження та його різновиди у психодіагностиці.
7. Методики опитування: бесіди, інтерв'ю, анкети, твори.
8. Контент-аналіз та монографічний метод.
9. Різновиди тестів і їх діагностичні можливості.
10. Проведення експериментальних досліджень психіки дітей.
11. Методи якісного та кількісного аналізу отриманих даних.
12. Вимоги до збору та обробки психологічної інформації про клієнта.
13. Процедура запиту психолога для дослідження та укладання договору.
14. Основні етапи діагностичної роботи дитячого психолога.
15. Специфіка діагностики психічного розвитку дитини.
16. Ключові вимоги до процедури діагностики в психотерапії.
17. Формулювання діагнозу та прогнозування психічного розвитку.
18. Умови формулювання кваліфікованого прогностичного діагнозу.
19. Особливості представлення психологічної інформації про клієнта.
20. Предмет і зміст психокорекції, її особливості.

21. Основні цілі та завдання психокорекційної роботи.
22. Принципи, які лежать в основі психокорекції.
23. Різні форми психокорекції та вибір між індивідуальним чи груповим підходом.
24. Ключові етапи в психокорекційній роботі.
25. Етичні проблеми психокорекції та роль особистості психолога.
26. Причини виникнення психологічних труднощів та їх подолання згідно з психоаналізом, індивідуальною терапією Адлера, гештальттерапією Перлза, біхевіоризмом, когнітивними методами та гуманістичною психологією.
27. Вплив уявлень про себе на виникнення внутрішніх конфліктів (Я-реальне, Я-ідеальне, Я-соціальне) та їх корекція.
28. Самооцінка, самоповага та фактори, що впливають на їх формування. Як самооцінка впливає на ставлення до життя та методи її корекції.
29. Механізми психологічного захисту в контексті психоаналізу, індивідуальної психотерапії А. Адлера та гуманістичної психології: їхні функції та типологія.
30. Джерела психічної травматизації дітей та сутність внутрішнього конфлікту за визначенням вітчизняних психологів.
31. Розвиток неврозу та роль психолога у його попередженні.
32. Психопрофілактика та методи попередження неврозів.
33. Психологічне обстеження як початковий етап корекційної роботи.
34. Принципи проведення бесіди психолога з клієнтом, методи активного слухання та роль невербальних комунікаційних засобів.
35. Завдання та методи організації корекції пізнавальної діяльності в різних вікових групах.
36. Корекція розвитку уваги у дітей.
37. Корекція інтелектуальної діяльності.
38. Методики корекції пам'яті.
39. Використання сугестивних технік, таких як навіювання та самонавіювання, для корекції в різні періоди життя.

40. Завдання та методи когнітивної психокорекції з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей.
41. Застосування методів психосинтезу для вирішення різноманітних корекційних завдань.
42. Використання когнітивно-орієнтованих підходів для корекції переконань, самооцінки, тривожності, страхів і невпевненості.
43. Застосування методів гештальттерапії в корекційній роботі.
44. Ігрова терапія як метод розв'язання психологічних проблем дітей.
45. Застосування психодрами в рамках корекційної терапії.
46. Методи поведінкової терапії для корекції поведінки, тренінги умінь.
47. Зображувальна терапія як метод корекції в індивідуальній та груповій роботі.
48. Музикотерапія в корекційних цілях.
49. Використання тілесної терапії для корекції психоемоційного стану.
50. Танцювальна терапія: використання танцю, ритміки та психогімнастики в корекційних цілях.
51. Завдання та механізми групової психокорекції, різновиди корекційних груп.
52. Принципи та етапи організації групового процесу в психокорекції, врахування віку та типу групи.
53. Психокорекція труднощів у спілкуванні через групові тренінги.
54. Рольовий тренінг як метод психокорекції для подолання внутрішніх конфліктів та корекції характеру і поведінки.
55. Застосування корекційних методик для регулювання психоемоційних станів та поведінкових реакцій.
56. Методи корекції щодо мінімізації психічного напруження та роботи з почуттями і переживаннями.
57. Корекція внутрішніх конфліктів, глибше розуміння себе та інших людей.
58. Використання методів для підвищення самооцінки та самоповаги.

59. Корекція емоційних вад особистості, характеру та поведінки.

60. Різноманітні корекційні методи для формування адекватної поведінки в різних життєвих контекстах.

Навчально-методичне видання

Автор: Коць Михайло Онисимович

ВІКОВА ПСИХОДІАГНОСТИКА ТА ПСИХОКОРЕКЦІЯ

методичні рекомендації до вивчення освітнього компонента

Друкується в авторській редакції